

РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В УМОВАХ ВІРТУАЛЬНОГО ПРОСТОРУ

У статті визначено поняття соціальності, її складових (соціальні цінності, соціальні якості, соціальна поведінка), поняття соціодуховності як вищого прояву соціальності; розглянуто особливості студентської молоді як соціальної групи; висвітлено роль і значення віртуального простору в соціалізації студентської молоді; окреслено можливий позитивний та негативний вплив мережевих спільнот на становлення молоді особистості. Проаналізовано позиції українських і зарубіжних науковців щодо проблем розвитку соціальності особистості, засвоєння соціальних цінностей, формування соціальних якостей та соціальної поведінки, ролі й значення віртуального простору в сучасному суспільстві. Окреслено коло соціальних якостей, які є рисами ціннісного ставлення людини до інших; висвітлено взаємозв'язок соціальності й соціального виховання. Здійснено аналіз категорії “віртуальний простір” у ретроспективі. Визначено перспективні шляхи досліджень розвитку соціальності у віртуальному просторі.

Ключові слова: соціальність, асоціальність, соціодуховність, студентська молодь, соціальні якості, соціальні цінності, соціальна поведінка, віртуальний простір, соціальне виховання.

Сучасне суспільство постійно перебуває у динаміці й розвитку, відбуваються процеси, що характеризують перехід людства до інформаційної епохи. Невпинний розвиток науково-технічного прогресу безпосередньо пов'язаний з духовним і соціальним розвитком людини. Сьогодні залишаються актуальними питання розподілу природних ресурсів між країнами світу, боротьба за владу на світовому рівні, міжрелігійні та міжрасові зіткнення, створення нових типів зброї, яка здатна знищити все людство. Науково-технічний прогрес має позитивну й негативну сторону, подальше існування людей на планеті та якість цього існування залежить від направленості використання існуючих знань – на створення чи руйнування. Саме від особистісних якостей більшості молоді та саме студентської молоді, яка виявляє соціально активну позицію, прагне долучитися до зміни та вдосконалення соціуму залежить рівень розвитку соціальності суспільства.

Молодь і студентство як особливу соціально-демографічну групу різнобічно досліджує ряд вчених: Л. Аза, Б. Ананьєв, Н. Бегека, А. Дмитрієв, Б. Зав'ялов, Г. Овчаренко, О. Лешер, В. Лісовський, А. Кушак, Н. Кирилова, С. Савченко. Соціально-педагогічні закономірності формування особистості розкрито у працях І. Зверєвої, Н. Заверико, А. Капської, Л. Коваль, Г. Лактіонової, Л. Міщик, С. Харченко.

Проблеми розвитку соціальності як інтегрованого результату соціального виховання висвітлені у працях В. Нікітіна, Л. Мардахасєва, А. Рижанової, С. Савченка, С. Харченка та ін. Із соціально-педагогічних позицій розглянуто соціальність у дисертаційних дослідженнях О. Бурим, І. Курліщук, О. Пахомової, О. Рассказової та ін.

Питанням віртуального простору присвячені праці таких українських та зарубіжних учених, як Л. Анциферова, П. Балтес, Є. Белінська, П. Дітюк, О. Комісарова, С. Кремльова, О. Кудашкіна, Дж. Ланьє, С. Максименко, А. Мудрик, М. Назар, В. Плешаков, О. Смилова, М. Смульсон, Р. Стернберг та ін. Однак роль віртуального простору в розвитку соціальності студентської молоді досліджено недостатньо.

Мета статті полягає у визначенні особливостей студентства як соціальної групи, уточненні значення дефініції “соціальність”, висвітленні сутності терміна “віртуальний простір” та окресленні потенційних шляхів розвитку соціальності у віртуальному просторі.

Досліджуючи розвиток соціальності студентської молоді, необхідно визначити особливості, які відрізняють її від інших вікових і соціальних груп. Розглянемо особливості студентства як соціальної групи. На думку відомих українських психологів Л. Подоляк та В. Юрченко як соціальна група студентство виникло в XI–XII ст. із відкриттям у Європі перших вищих навчальних закладів [10, с. 115]. Воно об’єднує молодих людей, які свідомо й цілеспрямовано оволодівають професійними знаннями, уміннями й навичками, набувають професійних якостей, готуються до виконання важливих професійних, культурологічних, громадсько-політичних, сімейних та інших функцій через навчання у вищих навчальних закладах. Терміном “студент” (від лат. *studens* – такий, що старанно працює; той, що займається) називають того, хто наполегливо працює, тобто опановує знання, вивчає науку [1, с. 549]. Згідно із Законом України “Про вищу освіту”, студент – особа, яка в установленому порядку зарахована до вищого навчального закладу й навчається за денною, вечірньою або заочною, дистанційною формами навчання з метою здобуття певного освітнього та освітньо-кваліфікаційного рівнів [11]. Студентів, порівняно з іншими групами молоді цього віку, відрізняють такі риси, як: вищий освітній рівень; велике прагнення до знань; висока соціальна активність; досить гармонійне поєднання інтелектуальної і соціальної зрілості.

Недостатній розвиток соціальних якостей студентства проявляється у їх соціальних установках, що виявляються у відсутності цілісної світоглядної позиції, соціальній незрілості, інфантилізмі; нездатністю студентської молоді адекватно, гнучко реагувати, активно діяти у нових умовах [5, с. 86].

Сучасний український науковець С. Савченко зазначає, що студентська молодь як особлива соціальна група має свої соціально-психологічні особливості, які визначають специфіку й результат соціального процесу [15, с. 12]. Такими особливостями, на думку вченого, є:

- вік, нижня межа якого розмита й визначається наявністю атестата про середню освіту, а верхня традиційно не виходить за 30-річний рубіж;
- специфіка видів діяльності, серед яких провідною є навчальна;
- для сучасних студентів характерна поява новоутворень, не властивих попереднім поколінням (орієнтація на цінності західного світу, зрос-

тання самостійності, енергійності, готовності до конфліктних стосунків з адміністрацією й владними структурами);

- важливою особливістю є перетворення студентства з групи невиробничого характеру в амбівалентну соціальну групу, яка бере безпосередньо участь у матеріальному й духовному виробництві;

- особливістю, яка іманентно властива міжнародному студентству, є його виражений радикалізм у поглядах і поведінці, готовність брати участь у революційних перетвореннях і відвертих соціальних “авантюрах” [15, с. 13].

З погляду особистісного становлення студентський вік – це період найбільш активного розвитку моральних і естетичних почуттів, становлення та стабілізації характеру, оволодіння комплексом соціальних ролей дорослої людини. У цьому віці, як зазначає Л. Столярєнко, спираючись на аналіз праць своїх попередників, досягається більшість оптимумів розвитку інтелектуальних і фізичних сил, посилюються свідомі мотиви поведінки, підвищується інтерес до моральних проблем. У цьому контексті варто звернути увагу на стан сформованості соціальних якостей людини, таких як соціальна активність, толерантність, соціальна відповідальність, що впливають на розвиток соціальності молодшої людини, яка безпосередньо виражається у її мисленні, діях та поведінці [17, с. 287].

Розглянемо підходи до визначення понять “соціальності” та “соціальності студентської молоді”.

У Великій сучасній енциклопедії під соціальністю розуміється особистісна якість, що характеризує міру розвитку людини як суспільної істоти. Вона виявляється у рівні оволодіння знаннями, уміннями та іншими елементами, накопиченого в суспільстві соціального досвіду. Соціальність передбачає здатність індивіда реалізувати свій духовно-культурний потенціал у процесі спільної діяльності з іншими людьми [8, с. 544].

Проаналізуємо поняття “соціальність” з погляду українських науковців. За А. Рижановою, соціальність – це ієрархія соціальних цінностей, соціальних якостей, соціальної поведінки людини (інших соціальних суб’єктів), через які виявляється індивідуальне позитивно-творче ставлення до соціального буття, зокрема до сімейного, етнічного, релігійного, регіонального, глобального тощо. Сучасний науковець вважає, що соціальність має бути “внутрішньою”, коли людина здатна обирати та відстоювати власні соціальні цінності у громадському житті, а не “зовнішньою”, яка проявляється в авторитарних суспільствах і людина фактично змушена приймати нав’язані цінності. Таким чином, соціальність може розвиватися лише в демократичному суспільстві, коли є потреба зацікавлення самої людини у власному соціальному розвитку, набутті ціннісних орієнтацій [14, с. 98].

Сучасний науковець С. Харченко зауважує, що поняття “соціальність” має більше ніж двохсотрічну історію існування, його пояснення подано ще у словнику Даля, де визначено як громадськість, суспільність, громадянськість. Також дефініція докладно висвітлена у філософських науках радянсь-

кої доби. Автор акумулює основні положення щодо сутності та розвитку соціальності у вигляді тез (аналізуючи погляди В. Москаленка):

- соціальність індивіда вимірюється його залученістю до різних галузей життєдіяльності, що характеризуються певною структурою видів діяльності особистості;
- соціальний простір особистості не тільки охоплює структуру її діяльності, а й містить усю сукупність зв'язків індивіда з іншими людьми в суспільстві, яка здійснюється численними каналами й на різних рівнях;
- соціальність індивіда вимірюється через залучення його до різних видів діяльності й може характеризуватися двома вимірами: екстенсивністю (кількістю галузей діяльності, до яких залучений індивід) та інтенсивністю (ступенем володіння діяльністю в цих галузях);
- різні сектори соціального простору висувають різні вимоги до поведінки й діяльності особистості. Водночас у всіх цих галузях діяльності особистість діє як стійка цілісність, яка має особливу характеристику, певну єдність, у якій виражені всі багатоманітні сторони індивіда [16, с. 58].

Як відзначає науковець, сьогодні завдяки зусиллям учених – соціальних педагогів (Л. Мардахаєв, В. Нікітін, А. Рижанова, О. Рассказова) категорія “соціальність” почала розроблятися в контексті розуміння її як вияву суспільної природи людини на індивідуальному рівні. Учені погоджуються, що соціальність треба розглядати в межах соціальної педагогіки як результат соціального виховання [3; 6; 12; 13].

Дослідник Н. Якса у книзі “Соціально-педагогічний тезаурус” соціальність визначає як особистісну якість, що характеризує розвиток людини як суспільної істоти, виражається в рівні опанування знаннями, уміннями та іншими елементами накопиченого в суспільстві соціального досвіду, виявляється через здатність індивіда реалізувати свій духовно-культурний потенціал у процесі спільної з іншими людьми діяльності [18, с. 89].

Відомий науковець В. Нікітін у трактуванні дефініції “соціальне виховання” відзначає, що соціальність уміщує такі риси, як милосердя і співчуття, а також потреби і здатності до такої діяльності на практиці [6, с. 36]. Позицію науковця стосовно того, що соціальність є інтегрованим результатом соціального виховання, здатністю людини взаємодіяти із соціальним світом, іншими людьми, поділяють автори посібника “Методологія та методи соціально-педагогічних досліджень” – С. Я. Харченко, Н. С. Кратинів та ін. [4, с. 176].

О. Рассказова визначає соціальність із соціально-педагогічних позицій як інтегрований результат процесу соціального виховання особистості, у структурі якого поєднуються когнітивна, ціннісна, емоційно-особистісна, діяльнісно-поведінкова складові, розглядає розвиток соціальності як процес спрямованої, закономірної позитивної зміни особистості, вироблення нею здатності до соціальної взаємодії в певній соціальній ситуації розвитку (внутрішній і зовнішній) [12, с. 4]. Вищим проявом соціальності є духовність, міцність інформаційного соціуму полягає не стільки у фізичній силі

(зокрема військовій) маси його населення, скільки – в духовній силі кожної особистості, оскільки саме духовна енергія особистості є невичерпним джерелом культурного розвитку суспільства, як зазначає А. Рижанова. Науковцем виокремлено структурно-компонентний склад соціальності, що включає ієрархію соціальних цінностей (соціодуховність), соціальні якості й соціальну поведінку [13, с. 31]. Для детальнішого розкриття сутності соціальності є необхідність розглянути такі дефініції: “соціальні цінності”, “соціальні якості” та “соціальна поведінка”.

Ціннісні орієнтації (особистісний вимір цінностей) – диференціювання об’єктів за їх значенням для індивіда, виявлення особистісного сенсу різних об’єктів, змістовна наповненість особистості, внутрішня основа її зовнішньої взаємодії з різними об’єктами [1, с. 200]. Тобто від того, які цінності увійдуть до структури особистості (матеріальні чи духовні), залежатиме і її поведінка. Отже, цінності впливають на вибір лінії поведінки людини. На думку О. Пахомової, основою, яка визначає ціннісне ставлення до соціуму (сім’ї, соціальних груп, нації, людства тощо), є, насамперед, ставлення до людини як цінності. Таким чином, під соціальними цінностями розуміємо особистісне ціннісне ставлення до людини взагалі, певних форм існування соціуму (сім’ї, соціально-вікових, професійних, конфесійних груп, нації, людства). Звідси соціальні цінності визначають у структурі соціальності такі її елементи: соціальні якості та соціальну поведінку, а остання формує соціальні цінності – зазначає дослідник [7, с. 93].

Розглянемо поняття “якість”, “якість особистості” та “соціальна якість”.

Якість – сукупність властивостей, ознак, котрі відображають сутність об’єкта. Звідси, якість постає як характеристика того чи іншого об’єкта. Якості особистості – сукупність усіх соціальних і біологічно зумовлених компонентів особистості, котрі визначають її стійку поведінку в соціальному та природному середовищі [1, с. 232]. Таким чином, на основі цього визначення можна дійти висновку, що соціальні якості є різновидом якостей особистості.

Науковець О. Пахомова зауважує, що якості доцільно поділити на соціальні та асоціальні, оскільки існує феномен “асоціальності” як протилежний соціальності. Це надасть змогу зробити акценти на їх “характері” – позитивному (соціальні) та негативному (асоціальні). Виходячи з цього, під соціальними якостями ми розуміємо лише позитивні властивості особистості, які є рисами ціннісного ставлення людини до інших [7, с. 93].

Наступний структурний елемент соціальності – соціальна поведінка.

Але перш ніж перейти до визначення цієї дефініції розглянемо загальне поняття “поведінка” до конкретизації її у формі категорії “соціальна поведінка”. Поведінка – це “взаємодія живих істот із середовищем, соціально значуща система дій, вчинків...” [1, с. 527]. Отже, це дії та вчинки людини стосовно всього середовища (соціального, природного та ін.), що є соціально значущими. Під “соціальною поведінкою” розуміють “зовнішній

прояв діяльності, в якому виявляється особиста позиція людини, її переконання, форма переходу діяльності в реальні дії стосовно соціально значущого об'єкта”.

На основі аналізу термінів “поведінка”, “соціальна поведінка” визначаємо дефініцію “соціальна поведінка” як позитивні дії індивіда, спрямовані на соціальні об'єкти (людину, сім'ю, групу, спільноту тощо), і презентованість у них “власне” особистісних, характерологічних рис, ціннісних ставлень до соціуму, його форм.

У результаті вивчення соціальності із соціально-педагогічного аспекту вважаємо: соціальність студентської молоді є результатом соціального виховання; інтегрованою комплексною особистісною характеристикою, яка відображає активно-творче ставлення індивіда до соціуму як цінності в усіх його формах і рівнях (ціннісне ставлення до соціальних суб'єктів: будь-якої людини; сім'ї (членів родини); соціально-вікових (однокласників, ровесників, дорослих, людей похилого віку та ін.); професійних, конфесійних, національних, за статевими ознаками груп; нації; людства тощо); сукупність соціально-позитивних рис та властивостей особистості, які виявляються у взаємодіях з іншими людьми.

Дослідником О. Пахомовою визначено набір соціальних якостей, які є рисами ціннісного ставлення людини до інших, а саме: альтруїзм (безкорислива допомога іншим); асертивність; благодійність; увічливість; вдячливість; взаємодопомога; готовність захищати слабших; громадянськість; гуманність; делікатність; доброзичливість; дружні стосунки з хлопцями й дівчатами; душевність; емпатія (співрадість, співчуття, співпереживання); ініціативність; інтернаціоналізм; комунікативна компетентність (комунікабельність, соціабельність); людяність; милосердя; миролюбність; моральність; патріотизм; повага до батьків; повага до гідності іншої людини. Погоджуючись з дослідником, вважаємо, що розвиток цих якостей сприяє формуванню соціальності студентської молоді [7, с. 93].

Розвиток соціальності студентської молоді є необхідною умовою розвитку всього суспільства, збереження людяності та ціннісного ставлення до людини. Сучасне суспільство різке відрізняється від індустріального суспільства стрімким розвитком інформаційних технологій. Процес соціалізації студентської молоді залежить не тільки від сімейного оточення, соціальної групи та ін., а й від уміння працювати й користуватися інформацією у віртуальному просторі.

Досліджуючи розвиток соціальності студентської молоді у віртуальному просторі, варто звернутися до етимології поняття “віртуальний простір”. У сучасному значенні, поняття “віртуальний простір” вперше використав у другій половині минулого століття відомий діяч кіберкультури Дж. Ланьє. Генеза дефініції “віртуальне” починається з античності й походить від лат. *virtus*, що спочатку вживалося як етична категорія для позначення чеснот. В епоху Відродження поняття “*virtus*” розглядається як активна сила, творчий потенціал, енергія. У XIX–XX ст. поняття “віртуальне” з'являється в різних

сферах наукового знання та починає вживатися в опозиції: “віртуальне – реальне”. Сучасний термін “віртуальний” походить від англ. *virtual*, як можливе, таке, що може або повинно з’явитися за певних умов.

Також термін “віртуальний” використовують тоді, коли говорять про щось, що має всі характеристики певного предмета, хоча формально не може бути пізнане як реальний (саме цей) предмет. Тобто, віртуальність тлумачиться як штучність, псевдореальність. У межах кібернетичного підходу віртуальна реальність розглядається як результат інформаційної взаємодії людини й комп’ютера, що створюється за допомогою комплексних мультимедійно-операційних засобів. При цьому для людини в реальному часі створюється ілюзія безпосередньої присутності в штучному (уявному) світі. Таким чином, віртуальна реальність розглядається як певний кібернетичний простір, у якому за допомогою комп’ютерів, різних технічних засобів створена певна ілюзія реального світу.

Дослідник Т. Жеребило віртуальний простір трактує як одне з явищ вторинного світу, існуюче або у свідомості людини, або в інформаційному просторі Інтернет. Науковець О. Лугова визначає віртуальний простір як своєрідну ментальну карту реальності в її просторовому аспекті, яка існує не реально, фактично, а лише в нашій свідомості [2, с. 5].

Російський науковець В. Плешаков, досліджуючи соціальне виховання в контексті кіберсоціалізації людини, зауважує, що соціальні мережі інтернет-середовища стали новим рівнем соціальної мережевої взаємодії сучасних людей. Наразі найбільшого розповсюдження серед студентської молоді набули різноманітні соціальні мережі (ВКонтакте, vk.com; Однокласники, odnoklassniki.ru; Фейсбук, facebook.com; Живой Журнал, livejournal.com; Твіттер, twitter.com та ін.). Саме тому, на думку дослідника, варто визначити сфери, у яких та чи інша соціальна мережа інтернет-середовища може бути використана людиною [9, с. 89]:

- для кіберкомунікації (сучасна соціальна кіберпотреба людини);
- з метою забави та дозвілля, а саме для гри з друзями в мережі (фахівцями гейм-індустрії створюється безліч ігор і розважальних додатків для соціальних мереж);
- для пізнання (відкрите “сховище” всіх знань людства);
- з цілями конструктивного (або квазі-) задоволення інших численних потреб: від загальних (фізіологічних, екзистенційних, соціальних, престижних, духовних) до приватних (наприклад, господарсько-економічних, регенеративних, освітньо-виховних, професійних, соціального контролю, рекреативних, психотерапевтичних тощо).

Віртуальний простір соціальної мережі інтернет-середовища має такі переваги, як оперативність, відносно висока безпека й доступність, свобода самовираження, а також можливості вираження поглядів і позицій, легкість знаходження однодумців і опонентів, як зазначає В. Плешаков [9, с. 91]. Варто зауважити, що існує небезпека “затягування” людини у мережу Інтернет і, безпосередньо, соціальні мережі інтернет-середовища, адже “відхід”

від реальності в кіберпростір може нести в собі особистісну і професійну небезпеку. При цьому необхідно усвідомлювати, що численні комп'ютерні й префіксальні ігри, всесвітня "павутина" Інтернет, різні соціальні мережі самі по собі нешкідливі. Саме схильні до залежностей (адиктивні) люди своєю життєдіяльністю в кіберпросторі, в тому числі в соціальних мережах інтернет-середовища, роблять їх потенційно небезпечними для свого психофізичного здоров'я [9, с. 92–93].

Науковець Н. Сергієнко, досліджуючи соціалізацію в інтернет-середовищі, визначає поняття "опосередкована соціальність", що відображає заміну універсалізації глобалізацією, виникнення панування мимовільних, стихійних і безладних процесів, зростання невизначеності людського буття. На його думку, як елементи соціальності Інтернет і віртуальна реальність, створені за допомогою нових інформаційних технологій, стають потужними агентами вторинної соціалізації людини: соціалізації, яка стосується не тільки мережевих спільнот, а й оффлайнової дійсності – того реального суспільства, в якому живе людина.

Висновки. На нашу думку, інформація, що знаходиться у віртуальному просторі, є "інструментом" для людини, а людина є "творцем". Відповідно до того, з якою направленістю людина її використає – на творення чи руйнування, і буде визначатися її роль у суспільстві. Основним завданням сучасного суспільства є збереження людських якостей, їх виховання, передача культурних цінностей через інформаційне середовище. Важливим постає питання не втратити здобутки минулих поколінь, а зберегти та примножити, створити можливості для їх подальшої передачі та піднесення як цінності. Тому, нам видається, що віртуальний простір необхідно використовувати в соціально-педагогічній діяльності, адже він є потужною силою розвитку суспільства. Студентська молодь як соціальна група, яка найбільш широко використовує віртуальний простір у повсякденній діяльності (від навчальної до дозвілєвої), має сформулювати критичне мислення щодо інформаційного поля, виробити вміння знаходити, коригувати, переробляти, використовувати, передавати необхідну інформацію, спрямовувати її на благо суспільства.

Завданням соціально-педагогічної роботи зі студентською молоддю у віртуальному просторі має стати ознайомлення студентів з можливостями віртуального простору, формування навичок його ефективного використання, профілактика адикцій та розвиток соціальності (засвоєння соціальних цінностей, формування соціальних якостей та поведінки).

Список використаної літератури

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / упор. і гол. ред. В. Г. Бусел. – Київ ; Ірпінь : Перун, 2001. – 1440 с.
2. Луговая Е. А. Топоним виртуального пространства как культурно-историческая категория (на материале эпопеи Дж. Р. Р. Толкиена "Властелин колец") : автореф. дис. ... канд. филос. наук : спец. 10.02.19 / Луговая Екатерина Александровна. – Ставрополь, 2006. – 22 с.

3. Малько А. О. Теоретико-методологічні основи розвитку соціальної педагогіки : монографія / А. О. Малько ; Харк. держ. акад. культури. – Харків : ХДАК, 2004. – 285 с.
4. Методология и методы социально-педагогических исследований / авт.-сост. : С. Я. Харченко, Н. С. Кратинев, А. Н. Чиж, В. А. Кратина. – Луганск : Альма-матер, 2001. – 216 с.
5. Мудрик А. В. Социальная педагогика / А. В. Мудрик. – Москва : Академия, 2000. – 200 с.
6. Никитин В. А. Начала социальной педагогики : учеб. пособ. / В. А. Никитин. – Москва : Московский психолого-социальный институт: Флинта, 1999. – 72 с.
7. Пахомова О. М. Соціально-педагогічна технологія розвитку соціальності дітей підліткового віку – членів дитячих громадських об'єднань: класифікаційні характеристики / О. М. Пахомова // Освіта, культура та мистецтво в добу цивілізаційної глобалізації : матер. Міжнар. наук. конф., 22–23 лист. 2007 р. / М-во культури і туризму України ; Харк. держ. акад. культури, Акад. мистецтв України. – Харків, 2007. – С. 92–93.
8. Педагогика : Большая современная энциклопедия / сост. Е. С. Рапацевич. – Москва : Современное слово, 2005. – 720 с.
9. Плешаков В. А. О социальном воспитании в контексте киберсоциализации человека / В. А. Плешаков // Вопросы воспитания. – 2010. – № 4 (5). – С. 89–98.
10. Подоляк Л. Г. Психологія вищої школи : навч. посіб. для магістрантів і аспірантів / Л. Г. Подоляк, В. І. Юрченко. – Київ : Філ-студія, 2006. – 320 с.
11. Про вищу освіту : Закон України від 17 січня 2002 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 20. – Ст. 134.
12. Рассказова О. І. Теорія та практика розвитку соціальності учнів в умовах інклюзивної освіти : автореф. дис. ... д-ра. пед. наук : 13.00.05 / Рассказова Ольга Ігорівна ; Луган. нац. пед. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Луганськ : ДЗ “Луганський нац. ун-т ім. Т. Шевченка”, 2014. – 44 с.
13. Рижанова А. О. Розвиток соціальної педагогіки в соціокультурному контексті : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.05 / Рижанова Алла Олександрівна ; Луган. нац. пед. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Луганськ, 2005. – 44 с.
14. Рижанова А. О. Розвиток соціальності людини як умова формування громадянського суспільства / А. О. Рижанова // Наука і соціальні проблеми суспільства: освіта, культура, духовність : матер. V Міжнар. наук.-практ. конф., 20–21 трав. 2008 р. ; Харк. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. – Харків, 2008. – Ч. 2. – С. 98–100.
15. Савченко С. В. Науково-теоретичні засади соціалізації студентської молоді в позанавчальній діяльності в умовах регіонального освітнього простору : автореф. дис. ... д-ра пед. наук / Савченко Сергій Вікторович ; Луган. нац. пед. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Луганськ, 2004. – 42 с.
16. Соціальна робота в Україні : навч. посіб. / І. Д. Зверева, О. В. Безпалько, С. Я. Харченко та ін. ; [за заг. ред. : І. Д. Зверевої, Г. М. Лактіонової]. – Київ : Центр навчальної літератури, 2004. – 256 с.
17. Столяренко Л. Д. Основы психологии : учеб. пособ. для студ. вузов / Л. Д. Столяренко. – 3-е изд., перераб. и доп. – Ростов-на-Дону : Феникс, 1999. – 672 с.
18. Якса Н. В. Соціально-педагогічний тезаурус : словник / Н. В. Якса. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2006. – 154 с.

Стаття надійшла до редакції 11.02.2015.

Гринченко М. С. Развитие социальнойности студенческой молодежи в условиях виртуального пространства

В статье определено понятие социальнойности, ее составляющих (социальных ценностей, социальных качеств, социального поведения), социодуховности как высше-

го проявления социальности; рассмотрены особенности студенческой молодежи как социальной группы; освещены роль и значение виртуального пространства в социализации студенческой молодежи; определено возможное позитивное и негативное влияние сетевых сообществ на становление молодежи. Проанализированы позиции отечественных и зарубежных ученых по проблемам развития социальности личности, усвоения социальных ценностей, формирования социальных качеств и социального поведения, роли и значения виртуального пространства в современном обществе. Очерчен круг социальных качеств, являющихся показателями ценностного отношения человека к другим; освещена взаимосвязь социальности и социального воспитания. Осуществлен анализ категории “виртуальное пространство” в ретроспективе. Определены перспективные пути исследований развития социальности в виртуальном пространстве.

Ключевые слова: социальность, асоциальность, социодуховность, студенты, социальные качества, социальные ценности, социальное поведение, виртуальное пространство, социальное воспитание.

Hrinchenko M. Development Sociality Students in Virtual Space Conditions

The article defines the concept of sociality, its components (social values, social skills, social behavior) as the highest manifestation sociality. The features of student youth as a social group, The role and importance of virtual space in the socialization of students, outlines the possible positive and negative effects of network communities on the formation of a young person. Analyzed the position of the domestic and foreign scholars on problems of social development of the individual, learning social values, the formation of social skills and social behavior, the role and importance of virtual space in modern society. Defined set of social skills that are valuable traits of man's relation to others, highlights the relationship of sociality and social education. The analysis of the category of “virtual space” in retrospect. The perspective of social development through research in virtual space. Sociality we understand how the hierarchy of social values, social skills, social behavior (or other social entities) over which the individual turns positive and creative attitude to social life, including the family, ethnic, religious, regional, global and so on. The supreme manifestation of social spirituality, because spiritual energy of the person is considered to be an inexhaustible source of cultural development of society. Sociality individual measured by its involvement in various areas of life, characterized by a specific structure of activities of the individual. Speaking of social elements, the Internet and virtual reality created by new information technologies are powerful agents of secondary socialization: socialization, which applies not only to online communities, but also to the off-line reality – to the real society in which we live. Students, as a social group, which is most widely used virtual space in daily activities (from educational to leisure) should generate critical thinking about the information field, to develop the ability to locate, adjust, process, use, transmit necessary information to direct it for the good of society.

Key words: social, students, social skills, social values, social behavior, virtual space, social education.